



**R O Z S U D O K**  
**V M E N E S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y**

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Daniely Sučanskej a členov senátu JUDr. Emila Franciscyho a JUDr. Eleny Siebenstichovej, v právnej veci žalobkyne **J. J.**, bývajúcej v H., zastúpenej JUDr. V. N., advokátom so sídlom v P., proti žalovanej **A. J.**, bývajúcej v H., zastúpenej JUDr. M. B., advokátkou so sídlom v P., **o určenie, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva**, vedenej na Okresnom súde Kežmarok pod sp. zn. 2 C 75/2008, na dovolanie žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 24. augusta 2010 sp. zn. 12 Co 21/2010, takto

**r o z h o d o l :**

Dovolanie **z a m i e t a .**

Žalobkyňa je povinná zaplatiť žalovanej do 3 dní náhradu trov dovolacieho konania 73,24 € do rúk JUDr. M. B., advokátky so sídlom v P..

**O d ô v o d n e n i e**

Okresný súd Kežmarok rozsudkom z 2. marca 2009 č.k. 2 C 75/2008-77 určil, že nehnuteľnosť v katastrálnom území H., ktorá je zapísaná na liste vlastníctva č. X. ako rodinný

dom súpisné číslo X. na parcele č. X. (ďalej len „rodinný dom“) patrí v podiele 1/2 do dedičstva po poručiteľovi M. J., ktorý zomrel X.. Žalovanú zaviazal zaplatiť žalobkyni náhradu trov konania. V odôvodnení uviedol, že žalobkyňa je druhou manželkou poručiteľa a žalovaná jeho prvou manželkou. Manželstvo poručiteľa so žalovanou, ktoré bolo uzavreté 7. augusta 1963, bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Poprad z 22. septembra 1978 sp. zn. 10 C 1019/1978, k vyporiadaniu majetku patriaceho do ich bezpodielového spoluvlastníctva nedošlo dohodou a ani nebol podaný návrh na vyporiadanie na súde, preto platí domnienka, že nehnuteľnosti sú v podielovom spoluvlastníctve bývalých manželov a ich podiely sú rovnaké. Poručiteľ začal s výstavbou rodinného domu v roku 1967, rozhodnutím Okresného národného výboru v Poprade z 27. novembra 1967 pod č. Výst. 6443/67-Kp bolo na výstavbu rodinného domu vydané stavebné povolenie, v ktorom je ako stavebník uvedený poručiteľ. Vykonaným dokazovaním mal preukázať, že stavbu rodinného domu, minimálne pokiaľ ide o hrubú stavbu, realizovali poručiteľ a žalovaná ako manželia spoločne, poručiteľ nakupoval stavebný materiál z tzv. stabilizačnej pôžičky (v hodnote 49 373,50 Kčs). Keďže v katastri nehnuteľností je ako vlastníčka rodinného domu zapísaná výlučne žalovaná, pričom nebolo preukázané, že by žalovaná vlastníctvo k rodinnému domu, minimálne pre absenciu dobromyseľnosti držby, vydržala, žalobe vyhovel. Výrok o náhrade trov konania odôvodnil § 142 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Prešove rozsudkom z 24. augusta 2010 sp. zn. 12 Co 21/2010 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol a žalovanej nepriznal náhradu trov konania. Vychádzal z toho, že ako dedič po poručiteľovi M. J. prichádzal do úvahy aj syn poručiteľa a žalovanej M. J.. Dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiteľa (§ 460 Občianskeho zákonníka). Ak je viac dedičov (ako je to v tomto prípade), v čase od smrti poručiteľa do rozhodnutia o dedičstve sú považovaní za vlastníkov celého majetku patriaceho do dedičstva a v sporoch s inými osobami, ktoré sa týkajú práv a povinností patriacich do dedičstva, majú postavenie nerozlučných spoločníkov (§ 91 ods. 2 O.s.p.). Rozhodnutie súdu o tom, či určitá vec patrí do dedičstva, sa preto musí vzťahovať na všetkých dedičov. V danom prípade účastníkom konania o určenie predmetu dedičstva mal byť aj syn poručiteľa M. J.; keďže účastníkom nebol, musela byť žaloba z dôvodu nedostatku vecnej legitímácie zamietnutá. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. a § 150 O.s.p.

Rozsudok odvolacieho súdu napadla dovolaním žalobkyňa. Uviedla, že v konaní jej bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.), keď odvolací súd pri posudzovaní jej žaloby, v ktorej nevystupovali na strane žalujúcej všetci dedičia, neprihliadol na konflikt záujmov medzi ňou a ďalším dedičom M. J., ktorý je jediným synom žalovanej a teda nemá majetkový záujem na určení, že rodinný dom patrí do dedičstva po poručiťovi M. J., pretože v prípade smrti žalovanej prichádza do úvahy ako jediný potenciálny dedič. Z tohto dôvodu považovala viazanie možnosti podania žaloby aj na súhlas M. J., resp. na jeho vystupovanie v konaní ako žalobcu, za v rozpore s dobrými mravmi. Ďalej namietala, že v konaní došlo aj k tzv. inej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) ako i že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), keď odvolací súd dospel k záveru o nevyhnutnosti, aby účastníkmi konania boli všetci do úvahy prichádzajúci dedičia. Vyčítala, že odvolací súd bezdôvodne znevýhodnil vlastnícke právo žalobkyne oproti vlastníckemu právu žalovanej a vlastníckemu právu syna poručiťa a svojím rozhodnutím žalobkyni odňal právo na súdnu ochranu. Poukázala na to, že konanie bolo vyvolané protiprávnym aktom starostu obce, ktorý vydal rozhodnutie o pridelení súpisného čísla rodinného domu len na meno žalovanej, hoci stavebné povolenie a aj vlastníctvo k pozemku svedčalo obom bývalým manželom. Z týchto dôvodov žiadala napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmeniť a potvrdiť rozsudok súdu prvého stupňa.

Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu navrhla dovolanie zamietnuť, lebo napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je vecne správne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) proti zmeňujúcemu rozsudku (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal rozsudok odvolacieho súdu bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je dôvodné.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami

uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzujú len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z najzávažnejších procesných väd, zaoberal sa dovolací súd otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté vadou konania v zmysle § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. v dovolaní namietané neboli a v dovolacom konaní ani nevyšli najavo. S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytýkané nesprávnosti, ktorých sa mal dopustiť odvolací súd, sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či postupom odvolacieho súdu nebola žalobkyni odňatá možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký závadný postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných práv účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. ide vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva. Dovolací súd z obsahu spisu nezistil, že by konanie pred súdmi nižších stupňov bolo postihnuté procesnou vadou, znemožňujúcou žalobkyni realizáciu jej procesných práv. Pokiaľ žalobkyňa odňatie možnosti pred súdom konať dávala do súvisu s posudzovaním jej žaloby odvolacím súdom, v ktorej nevystupovali na strane žalujúcej všetci dedičia, keď neprihliadol na konflikt záujmov medzi ňou a ďalším dedičom M. J., vo svojej podstate namieta nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom v otázke nedostatku vecnej legitímácie. Nesprávne právne posúdenie veci však nemá základ vo vade konania

v zmysle § 237 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia; je jedným z dovolacích dôvodov (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. – vid' ďalej).

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní.

Rovnako dovolací súd vzhľadom na § 242 ods. 1 O.s.p. skúmal, či v konaní nedošlo k tzv. inej (než v § 237 O.s.p. uvedenej) procesnej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Procesná vada konania tejto povahy v dovolacom konaní nevyšla najavo. Pokiaľ pod touto vadou mala žalobkyňa na mysli nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, keď uviedla „...že je minimálne v rozpore s dobrými mravmi viazať možnosť podania žalobného návrhu aj na súhlas M. J. mladšieho...Odvolací súd sa vôbec nezaoberal v odôvodnení svojho rozsudku touto skutočnosťou, čo možno hodnotiť ako postihnutie konania inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“, dovolací súd v tomto smere žalobkyňou uplatnenú námietku považuje za nedôvodnú. Odvolací súd totiž v odôvodnení napadnutého rozhodnutia uviedol stručne rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania, stanoviská oboch procesných strán k prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávany prípad a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Prijaté právne závery primerane vysvetlil. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k názoru, že skutkové a právne závery odvolacieho súdu nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a že odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu ako celok spĺňa parametre zákonného odôvodnenia (§ 157 ods. 2 O.s.p.). Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalobkyne.

Žalobkyňa v dovolaní tvrdí, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Po preskúmaní veci dovolací súd dospel k záveru, že právne posúdenie veci odvolacím súdom, ktoré ho viedlo k zmene rozhodnutia súdu prvého stupňa, treba považovať za správne.

V prejednávanej veci ide o posúdenie vecnej legitímácie vo veci určenia predmetu dedičstva.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (viď nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001, z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/02, III. ÚS 171/2006 z 5. apríla 2007).

Občianskoprávne vzťahy vznikajú z právnych úkonov alebo iných skutočností, s ktorými zákon vznik týchto vzťahov spája (§ 2 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Podľa § 460 Občianskeho zákonníka sa dedičstvo nadobúda smrťou poručiťľa. Predpokladmi dedenia sú a/ smrť fyzickej osoby, b/ existencia dedičstva, c/ spôsobilý dedič.

Z ustanovenia § 91 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že ak je navrhovateľov alebo odporcov v jednej veci niekoľko, koná každý z nich sám za seba.

Ak však ide o také spoločné práva alebo povinnosti, že sa rozsudok musí vzťahovať na všetkých účastníkov, ktorí vystupujú na jednej strane, platia úkony jedného z nich i pre ostatných. Na zmenu návrhu, na jeho späťvzatie, na uznanie alebo vzdanie sa nároku a na uzavretie zmiery je však potrebný súhlas všetkých účastníkov, ktorí vystupujú na jednej strane (§ 91 ods. 2 O.s.p.).

O spoločné práva a povinnosti, ohľadne ktorých sa rozhodnutie musí vzťahovať na všetkých účastníkov konania, ktorí vystupujú na jednej strane a úkony jedného z nich platia aj pre ostatných, sa jedná vtedy, ak podľa ustanovení hmotného práva je právo alebo povinnosť, o ktoré v konaní ide, nedeliteľnej povahy. Tak je tomu napr. v konaní o zrušení a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva patriaceho viacerým podielovým spoluvlastníkom, v konaní o neplatnosť závetu poručiteľa, ktorý zanechal viac dedičov, v konaní o popretie rodičovstva a podobne (viď R 1/1975).

Ak bolo v konaní o dedičstve právoplatne rozhodnuté o dedičstve, je toto rozhodnutie súdu záväzné (§ 159 ods. 2 v spojení s § 135 ods. 2 O.s.p.) a súd je povinný z tohto rozhodnutia vychádzať aj pri prejednávaní a rozhodovaní iných vecí.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na to, že určovací návrh spočívajúci v tom, že vec (hnuteľná alebo nehnuteľná) patrí do dedičstva po poručiteľovi, a teda že ju poručiteľ vlastnil v okamihu svojej smrti, môže uplatňovať (je vecne legitimovaný) len ten, koho práv a povinností sa takéto určenie týka. Takouto osobou môže byť len ten, kto je poručiteľovým dedičom, prípadne jeho právnym nástupcom.

K nadobudnutiu dedičstva však nedochádza len na základe smrti poručiteľa. Právna úprava dedičského práva vychádza z princípu ingerencie štátu pri nadobúdaní dedičstva. Okrem iného predpokladá aj to, že dedičstvo po poručiteľovi musí byť súdom prejednané a rozhodnuté, konanie o dedičstve začína aj bez návrhu a v konaní o dedičstve musí byť prejednaný tiež majetok, ktorý nebol známy pri pôvodnom prejednaní a rozhodnutí o dedičstve. Podľa rozhodnutia súdu o potvrdení dedičstva alebo o vyporiadaní dedičov sa

dedičstvo nadobúda s účinnosťou ku dňu smrti poručiťa. V dobe od smrti poručiťa až do potvrdenia dedičstva alebo vyporiadania dedičov právoplatným rozhodnutím súdu (§ 175p, § 175q, § 175 zca O.s.p.), tu teda nemôže byť istota, s akým výsledkom konanie o dedičstvo skončí, a to najmä, kto bude poručiťovým dedičom a ako bude vyporiadané dedičstvo medzi viacerých dedičov.

Ak zanechal poručiť viac dedičov, sú až do právoplatného rozhodnutia súdu považovaní za vlastníkov celého majetku patriaceho do dedičstva. Z právnych úkonov týkajúcich sa spoločných vecí alebo majetkových práv patriacich do dedičstva sú oprávnení voči iným osobám spoločne a nerozdielne. Ich dedičský podiel vyjadruje mieru, akou sa na týchto právach a povinnostiach navzájom podieľajú a majú postavenie tzv. nerozlučných spoločníkov v zmysle § 91 ods. 2 O.s.p.

To platí aj v prípade, ak poručiť zanechal viac dedičov a ak nebolo dedičstvo medzi nimi ohľadne vecí, o ktoré ide v občianskom súdnom konaní, vedenom s inou osobou ako dedičom (ktorá nie je poručiťovým dedičom) vyporiadané. Za stavu, že v pôvodnom dedičskom konaní nebol tento majetok známy (nebol predmetom dedičstva) a nebol v konaní o dedičstvo prejednaný, sú až do vyporiadania dedičstva ohľadom tejto veci všetci dedičia považovaní za vlastníkov tejto veci. Z právnych úkonov týkajúcich sa tejto veci sú oprávnení a povinní voči iným osobám spoločne a nerozdielne a majú postavenie vyplývajúce z ustanovenia § 91 ods. 2 O.s.p.

Preto záver odvolacieho súdu o nemožnosti vyhovieť žalobe z dôvodu, že účastníkom tohto sporového konania nebol právny nástupca po poručiťovi, syn M. J., bol vecne správny.

Z uvedených dôvodov je zrejmé, že žalobkyňa neopodstatnene napadla rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nespočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) a keďže neboli zistené ani ďalšie dôvody uvedené v § 241 ods. 2 O.s.p., ktoré by mali za následok nesprávnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobkyne podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

V dovolacom konaní procesne úspešnej žalovanej vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobkyňi, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p., § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Žalovaná podala návrh na rozhodnutie o priznaní náhrady trov

dovolacieho konania (§ 151 ods. 1 O.s.p.) a trovy tohto konania vyčíslila. Dovolací súd jej priznal náhradu spočívajúcu v odmene advokátky (ktorá ju zastupovala aj pred odvolacím súdom) za 1 úkon právnej služby poskytnutej vypracovaním vyjadrenia z 24. novembra 2010 [§ 14 ods. 1 písm. b/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení vyhlášky č. 232/2010 Z.z. (ďalej len „vyhláška“)]. Základnú sadzbu tarifnej odmeny za tento úkon právnej služby určil podľa § 11 ods. 1 písm. a/ vyhlášky vo výške 55,49 €, čo s náhradou výdavkov za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu [§ 16 ods. 3 vyhlášky (t.j. 7,21 €)] predstavuje spolu 62,70 €. Odmena so zvýšením odmeny a náhrady o daň z pridanej hodnoty (§ 18 ods. 3 vyhlášky) predstavuje celkom 74,61 €. Keďže však žalovaná vyčíslila trovy dovolacieho konania len sumou 73,24 €, dovolací súd žalovanej priznal náhradu trov len v tejto výške.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

**V Bratislave 14. marca 2011**

**JUDr. Daniela Sučanská, v.r.**  
**predsedníčka senátu**

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková